

STADIUL INCIPIENT AL RELAȚIEI UNIUNII EUROPENE CU UNIUNEA NAȚIUNILOR SUD AMERICANE

Marin PETRICA*

The Incipient Stage of the Relations Between EU and UNASUR

Abstract: The basic idea of this project refers to the economical and political relationship between E.U. and Latin America, and the necessity of a solid and united Latin world. This goal can only be accomplished realizing that the cooperation and the consensual attitude are the basic steps to be followed.

Latin American state-chiefs have to realize that E.U. liders need a reliable political partener and the Latins haven't achieved this phase. The internal problems of this geographical area, like the one's concerning the energetical issues between Bolivia and Brazilia or the problem represented by The United Forces of Selfdefence from Columbia which affects the relation between Venazuela and Columbia, musn't be neglected.

The constitution of a U.N.A.S.U.R. represent the garanty of the efforts that Latin liders are willing to do.

Keywords: U.E., U.N.A.S.U.R., parteneriat, ordine mondiala, economic.

I. Introducere

Cu toții am auzit de UE (Uniunea Europeană), însă foarte puțini știm ce este UNASUR (Uniunea Națiunilor Sud-Americane); consider că înainte de a începe analiza relațiilor între aceste două organisme internaționale este necesară clarificarea necunoscutei. Astfel, este nevoie de explicarea modului în care a apărut acest nou partener de discuții la nivel mondial, urmând apoi ca prin exemple concrete să fie ilustrat modul în care UE se raportează la UNASUR și tipul de relații care se stabilesc. Cel mai elocvent mod de a ilustra acest fapt este printr-o scurtă analiză a unora dintre documentele ce cuprind decizii privitoare la America Latină.

Motivul prezenței sintagmei “stadiul incipient” este acela că la ora actuală nu putem discuta de o uniune a statelor Americii de Sud, s-au semnat tratate, s-au constituit grupuri de lucru pentru a discuta diverse aspecte decurg din procesul de integrare. Cu toate acestea UE se raportează la America Latină, în principal prin purtătorul său de cuvânt, Brazilia. Nu există rapoarte sau discuții oficiale cu UNASUR. Vorbim de relații incipiente cu un organism creat

---

* Masterand, secția Politică Mondială și Europeană, Facultatea de Istorie și Științe Politice, Universitatea “Ovidius” Constanța.

după asemănarea UE, dar care mai are mult de lucru până la a fi recunoscut ca o uniune latină la nivel internațional.

Aspirația constituirii Uniunii Națiunilor Sud Americane nu este surprinzătoare. Constituirea de uniunii monetare și economice zonale reprezintă un element fundamental în procesul de aliniere la noua Ordine Mondială.¹ Cea mai avansată materializare a unui astfel de proiect de uniune îl reprezintă Uniunea Europeană, care reunește 27 de state, din care 16 au adoptat moneda unică euro. Această direcție este urmată și în celelalte zone ale lumii; concretizările la nivel geopolitic fiind uniunile continentale.

Încercările au dus la rezultate concrete, începând cu Declarația de la Cusco² (8 decembrie 2004), continuând cu Comisia Strategică de Reflecție³, (constituită în 2005), cu Declarația de la Cochabamba⁴ (adoptată în 2007) și încheind cu Tratatul constitutiv al Națiunilor Sud Americane⁵ (semnat la 23 mai 2009).

Scopul declarat al șefilor de stat latino americani în cadrul întrunirilor din ultimii ani este de „a construi un viitor comun”⁶ și de „a realiza un model de integrare cu o identitate proprie, luând în seama diversitatea și diferențele”⁷.

Idealul ca toate statele să formeze un singur bloc politic, economic, social, cultural, pentru o armonie naturală a regiunii⁸ este posibil dacă luăm în considerare istoria comună „[...] începând cu lupta eroică de obținere a independenței, provocările interne și externe comune arată faptul că țările

¹ Vasilescu, Mihai, *Lumea este deja împărțită în cinci uniuni supranționale. Va urma statul unic mondial?*, 4 decembrie 2009, <http://www.yogaesoteric.net>.

² Declarația de la Cusco este adoptată la 8 decembrie 2004 în cadrul celui de-al Treilea Summit al Președinților Americii de Sud, reprezentând un important act ce va sta la baza Tratatului Constitutiv semnat la 23 mai 2008.

³ La întrunirea de la Montevideo care s-a desfășurat în decembrie 2005 s-a hotărât crearea Comisiei Strategice de Reflecție, alcătuită din reprezentanții personali ai celor 12 președinți. Comisia s-a reunit în cinci rânduri și a elaborat documentul intitulat “Un nou model de integrare al Americii de Sud. Constituirea Uniunii Națiunilor Sud Americane”, prezentat la Reuniunea șefilor de stat ai Comunității Naționale Sud Americane, la sfârșitul anului 2006, la Cochabamba.

⁴ În textul Declarației de la Cochabamba adoptată în decembrie 2006 se preciza faptul că trebuie studiate elementele necesare realizării unui Acord Constitutiv.

⁵ Tratatul de Constituire a Uniunii Națiunilor Sud Americane a fost semnat la 23 mai 2008, în Brazilia de către șefii de stat a 12 țări sud americane: republica Argentina, Republica Bolivia, Republica Federală Brazilia, Republica Chile, Republica Columbia, Republica Ecuador, Republica Cooperativa Guyana, Republica Paraguay, Republica Peru, Republica Suriname, Republica Orientală Uruguay și Republica Boliviană Venezuela.

⁶ *Cusco Declaration on the South American Community of Nations Third South American Presidential Summit*, December 8, 2004, <http://www.comunidadandina.org/ingles/documentos/documentos/cusco8-12-2004.htm>.

⁷ Solon, Pablo, *UNASUR y Suramerica. Reflexiones a mano alzada sobre el Tratado de UNASUR*, în *Revista de la integración*. La construcción de la integración suramericana, iulie 2009, p. 13, http://www.comunidadandina.org/public/revista_1.htm.

⁸ *Ibidem*.

Americii de Sud dețin potențialul necesar [...] în scopul asigurării negocierii și a asigurării protecției în plan internațional”, articolul 1, alineatul I al declarației de la Cusco⁹. În Tratatul Constitutiv este precizat în preambul că „pe baza istoricului comun și a solidarității națiunilor noastre multietnice, multilingvistice și multiculturale, care au luptat pentru independența și emanciparea în America de Sud” se dorește „construirea unui viitor comun”.¹⁰

Un alt element care contribuie în mod natural la unificare este tradiția, care presupune o serie de „[...] elemente care au dus la consolidarea unei identități sud americane [...]”¹¹. Consolidarea multilateralismului și conștientizarea necesității existenței în cadrul unei lumi multipolare se pot observa încă din 2006, când este adoptată Declarația de la Cochabamba, se conturează contextul mondial în care va avea loc integrarea, considerată o etapă în procesul de creare a unei lumi multipolare și echilibrate.¹² În ciuda diversității și varietății specifice culturii andine echilibrul poate fi atins prin coroborarea eforturilor.¹³

II. Raporturile dintre UE și America Latină (2008 – 2010)

În cadrul lucrărilor consultative desfășurate la începutul anului 2009, ale Comitetului Economic și Social European, Direcția B – Lucrări Consultative, Divizia relații externe, s-au hotărât direcțiile de politică externă ce vor fi urmate de UE în cursul anului.

Programul de lucru prevăzut pentru 2009 prevede că, pe lângă „diferitele ședințe ale comitetelor de monitorizare pentru India, China, Euromed, America Latină și ACP și ale grupurilor de contact cu Balcanii și cu vecinii est-europeni, vor fi organizate o serie de evenimente importante”.

Întrunirile se vor purta cu diversele state și organizații ale lumii, iar America Latină își ocupă rolul ei în cadrul acțiunilor ce se vor desfășura, urmând cea de-a doua Masă Rotundă UE – Brazilia, în semestrul II al anului. La secțiunea „Relațiile cu America Latină” se consideră ca principal eveniment organizarea Mesei Rotunde ce se va întruni de două ori pe an. Comisia de Monitorizare a UE va fi prezentă la negocierile ce se vor desfășura cu MERCOSUR,¹⁴

---

⁹ *Cusco-Declaration...*, *op.cit.*

¹⁰ *Tratado constitutivo de la Union de Naciones Suramericanas*, Revista de la integración . La construcción de la integración suramericana, iulie 2009, p.139.

¹¹ *Cusco-Declaration...*, *op.cit.*

¹² Arghir, Radu, *Procesul de integrare sud american*, *Cadran politic*, nr. 67, iunie 2009, http://www.cadranpolitic.ro/view_article.asp?item=2810.

¹³ Lajo, Javier, *Una filosofía propia de la integración andina y suramericana: la visión indígena*, în *Revista de la integración . La construcción de la integración suramericana*, iulie 2009, p.117, http://www.comunidadandina.org/public/revista_1.htm.

¹⁴ MERCOSUR = Piața Comună de Sud.

Comunitatea Andină și cu America Centrală, cu scopul de a se „întâlni cu delegații ale societății civile din cele trei regiuni”.¹⁵ În cadrul celor două adunări euro – latino – americane tema de discuții va fi „Promovarea aspectelor economice și sociale în relațiile UE-America Latină”.

Cooperarea UE cu țările de pe continentul latin este mai puțin structurată decât cu alte zone. Cu toate acestea, țările mai puțin dezvoltate sau în curs de dezvoltare din aceste zone se bucură de unele avantaje în cadrul relațiilor economice cu europenii, prin implementare aici a sistemului de preferințe generalizat. Acest sistem presupune tratamentul preferențial în domeniul exporturilor și acordarea de ajutoare financiare.¹⁶

Înainte de a continua este necesară stabilirea interesului Europei în America Latină. Această lămurire este oferită de Renate Weber, șefa misiunii UE în Bolivia „Interesul pe termen lung al UE este asigurarea stabilității politice, economice și sociale[...] în țărilor din America Latină”. De asemenea, „Cooperarea se va concentra pe crearea de activități economice durabile, lupta împotriva producției ilicite și a traficului de droguri și gestiunea echilibrată a resurselor naturale [...]”.¹⁷ Trebuie precizat faptul că reprezentanții UE au manifestat interesul de a coopera cu latinii încă dinainte de crearea UNASUR. În 2006 este inițiat Parteneriatul cu America Latină, axat pe promovarea și sprijinirea integrării regionale, precum și pe înlăturarea inegalității sociale și a fenomenului excluderii aferent acesteia.¹⁸ Aspectele inegalității sociale și corupției, la care face referire Renate Weber sunt prezente și în textul Declarației de la Cusco, art.1, alin.VIII „Împărtășirea sistemului democratic de guvernare și a unei concepții bazată pe participarea populației, fapt care va crește transparența conducerii și a afacerilor private, coroborate cu lupta împotriva corupției în toate sferile”¹⁹

Comisarul pentru Relații Externe și Politica Europeană de Vecinătate, Benita Ferrero-Waldner, a declarat că: „Această comunicare constituie încă un pas vizibil și concret către consolidarea relațiilor noastre, deja bine definite și înfloritoare. Aceasta este o mărturie al rolului important jucat atât de Uniunea Europeană, cât și de America Latină, în calitatea lor de actori importanți pe scena mondială, în special în ceea ce privește abordarea unor provocări cum ar fi criza financiară și economică, schimbările climatice și migrația”. De asemenea afirmă rolul important pe care-l joacă UE în consolidarea păcii și stabilității în

¹⁵ Comitetului economic și Social European, Direcția B – Lucrări Consultative, Divizia relații externe, *Programul de lucru pentru 2009*, www.europarl.europa.eu.

¹⁶ ***, *Relatiile comerciale ale UE cu terte tari America Latina si Asia*. http://ec.europa.eu/romania/news/noua_viziune_a_relatiilor_ue_america_latina_ro.htm.

¹⁷ Hotnews, 24 ianuarie 2009 - Șefa Delegației PNL din Parlamentul European, Renate Weber, http://www.renateweber.eu/ro/detalii_media/161.

¹⁸ Octavia, Cerchez, *Politica de cooperare pentru dezvoltare a Uniunii Europene*, http://www.dce.gov.ro/poli_com/Politica_de_cooperare_a_UE.html.

¹⁹ *Cusco-Declaration...*, *op.cit.*

zonă, contribuind astfel la consolidarea procesului integrării regionale „Printr-o mai bună cooperare, contribuim în mod direct la pacea și stabilitatea în regiune și la dezvoltarea în continuare a acesteia prin sporirea coeziunii sociale, îmbunătățirea guvernantei democratice și intensificarea integrării regionale”.²⁰

Implicarea Europei este foarte importantă deoarece chestiunea integrării este esențială pentru ca zona Americii Latine să devină un partener de discuții egal pe scena mondială. Acest fapt este precizat și în textul Tratatului Constitutiv al UNASUR, în Preambul „Funcționarea deplină a instituțiilor democratice și respectarea strictă a drepturilor omului reprezintă condiții esențiale pentru construirea unui viitor comun al păcii și prosperității economice, sociale și în consolidarea procesului de integrare între statele membre”²¹ Analiza declarației comisarului european și a acestui fragment cuprins în preambulul tratatului ce stă la baza constituirii unei uniuni latine, relevă convergența opiniilor exprimate în mediile politice din cele două zone.

În cadrul Reuniunii la nivel înalt Uniunea Europeană – America Latină și Caraibe, desfășurată pe data de 24 aprilie 2008, se afirmă dorința ambelor părți de colaborare « își afirmă sprijinul pentru o abordare biregională și pentru privilegierea parteneriatului strategic biregional, considerat a fi cel mai bun mijloc de salvagardare a principiilor, valorilor și intereselor comune ale partenerilor de ambele părți ale Oceanului Atlantic ». ²² În acest raport sunt specificate și condițiile necesare pentru a se desfășura bune relații economice între cei doi parteneri. Printre aceste condiții se numără trecerea “de la un nivel strict comercial la unul economic, având în vedere asimetriile dintre economiile ambelor regiuni”; trebuie de asemenea să se asigure un cadru propice de dezvoltare a relațiilor economice dintre cei doi parteneri “să se insiste asupra importanței de a asigura certitudinea juridică și necesitatea de a crea un cadru adecvat și propice pentru investiții”. Se insistă asupra ideii definitivării procesului de integrare “să stimuleze integrarea latino – americană”, ținându-se seama de nivelurile diferite de dezvoltare, fapt care a determinat adoptarea unei politici diferențiate a UE “în special cu țările care au un nivelul cel mai redus de dezvoltare economică și socială”²³

Acest aspect este conștientizat și de liderii politici ai Americii Latine. Președintele Braziliei a declarat că procesul de implementare a acestui plan va fi unul de durată, deoarece este necesar ca țările din America de Sud slab

---

²⁰ Comunicarea Comisiei Europene din 30.09.2009, *UE-America Latină: un parteneriat între actori globali*.
http://ec.europa.eu/romania/news/noua_viziune_a_relatiilor_ue_america_latina_ro.htm.

²¹ *Tratado constitutivo de la Union de Naciones...*, op.cit., p.139.

²² Jurnal Oficial al Uniunii Europene, Reuniunea la nivel înalt Uniunea Europeană – America Latină și Caraibe, *Rezoluția Parlamentului European din 24 aprilie 2008 privind cea de-a V-a reuniune la nivel înalt Uniunea Europeană – America Latină și Caraibe de la Lima*, www.europarl.europa.eu.

²³ *Ibidem*.

dezvoltate²⁴ să fie sprijinite “Trebuie să le ajutăm deoarece cu cât sunt mai puternice țările din America de Sud din punct de vedere economic, cu atât o să fie mai multă liniște, pace, democrație, comerț, companii, locuri de muncă, venituri și dezvoltare”.²⁵ “Este nevoie de investiții în Bolivia. Trebuie să întărim Uruguayul, Paraguayul și Bolivia. Avem obligația să le ajutăm [...]”.

Tot din textul Tratatului Constitutiv aflăm care este poziția oamenilor politici latini cu privire la relațiile cu o terță parte, art. 15 *Relațiile cu țări terțe* „UNASUR promovează dialogul pe teme de interes regional sau internațional și va căuta să consolideze mecanismele cooperării cu alte grupuri regionale, state și alte entități cu personalitate juridică internațională, domeniile prioritare fiind protecția ariilor energetice, financiare, infrastructura, politicile sociale, educația [...]”²⁶

Președintele temporar al UNASUR, Michelle Bachelet²⁷ a declarat că noua uniune va ajuta regiunea deoarece „contribuie la construcția secolului al XXI-lea, când America Latină este capabilă de a reprezenta o voce puternică și hotărâtă, datorită faptului că am fost capabili să inițiem procesul de integrare”. Totodată ea a subliniat potențialul dezvoltării economice și sociale pe care-l deține Uniunea. În acest context, în fruntea obiectivelor organizației ar trebui să se situeze combaterea sărăciei, eradicarea analfabetismului și coordonarea programelor universitare pentru a facilita deplasarea în scopuri profesionale în cadrul regiunii.²⁸

Lula da Silva²⁹ a insistat asupra faptului că o dată cu constituirea UNASUR „America de Sud cere statutul de actor global”, fapt concretizat prin poziția și acțiunile Braziliei în plan internațional.

III. Relațiile UE cu Brazilia

Brazilia deține rolul de lider al Americii de Sud, fapt ilustrat de forța sa economică; Brazilia este al 10-lea stat din lume care face față crizei datorită resurselor sale de 215 miliarde de \$. În această calitate, Juan Ignacio Lula da

²⁴ El consideră că aceste țări sunt Paraguay, Uruguay și Bolivia.

²⁵ Dorneanu, Paul, *O modedă unică pentru Uniunea Sud Americană*, 27 iunie 2006, http://www.infocon.ro/stiri/2008/06/o_moned_unic_pentru_uniunea_sud_american_-_20080627-132.html

²⁶ *Ibidem*, p.147.

²⁷ Michelle Bachelet a devenit președinte al Republicii Chile în urma alegerilor democratice desfășurate în 2006.

²⁸ La ora actuală rata analfabetismului în Chile este de 4%, în Guyana de 1%, în Argentina de 3%, în Uruguay de 2%, dar există și state cu valori mult mai mari. Astfel rata analfabetismului în Paraguay este de 7%, în Brazilia de 11%, în Bolivia de 13%, în Peru de 10%, în Ecuador de 8%, în Surinam de 10%, în Venezuela de 7%, iar în Columbia de 7%.

²⁹ Luis Ignacio da Silva, aeste președintele Braziliei din anul 2003, fiind la cel de-al doilea mandat.

Silva, președintele statului, este principalul promotor al integrării sud-americeane.³⁰

Ședința Comisiei Europene din 12 martie 2009, prezidată de vicepreședintele Vidal Quadras, secțiunea cu privire la *Parteneriatul strategic UE – Brazilia*, cuprinde o serie de considerații referitoare la procesul integrării sud – americane în contextul conflictelor regionale din această zonă, dintre Argentina și Uruguay, dintre Bolivia și Brazilia privind naționalizarea resurselor energetice, precum și între Ecuador și Columbia, Columbia și Venezuela. Inițiativa acestui parteneriat, susținută de Parlament și de Consiliu, trimite „un mesaj clar, bine definit conform căruia America Latină rămâne pe lista acțiunilor prioritare pentru UE”.³¹

Maria Eleni Koppa,³² raportor în cadrul Comisiei se arată încântată de decizia membrilor acesteia de a întări relațiile UE cu Brazilia „[...] sunt încântată că dezbaterem și că vom vota astăzi îmbunătățirea relațiilor noastre cu Brazilia”.³³ Deoarece „crearea unei relații strategice între Uniunea Europeană și Brazilia va aduce beneficii reciproce, mai întâi datorită schimbării poziției Braziliei la nivel global pentru a deveni o forță conducătoare în dezvoltarea mondială, și, în al doilea rând, deoarece Brazilia joacă un rol vital de depășire a diferențelor privind aspecte de interes global”.³⁴ Faptul că statul brazilian se evidențiază prin producția de produse alimentare, prin resursele energetice și prin mărimea pieței de desfacere, o face nu numai un pilon al integrării, ci și un partener viabil în relațiile internaționale. După cum afirmă Hector R. Sanchez³⁵ „Brazilia este singura țară din regiune care menține constante și de durată proiectele productive și o politică industrială de dezvoltare la nivel regional”.³⁶

Motivele pentru care UE ar trebui să stabilească un parteneriat cu Brazilia sunt expuse și în cadrul *Propunerii de recomandare a Parlamentului European adresată Consiliului privind Parteneriatul Strategic Uniunea Europeană – Brazilia*, din 25 februarie 2009. Creșterea importanței economice a Braziliei impune un parteneriat strategic extins „[...] ținând cont de rolul economic și politic tot mai

---

³⁰ Sergiu, Tămaș, *Dimensiunea geoeconomică a crizei globale*, <http://www.sferapoliticii.ro/sfera/134/art07-tamas.html>.

³¹ Ședința Comisiei Europene din 12 martie 2009, prezidată de vicepreședintele Vidal Quadras, secțiunea cu privire la *Parteneriatul strategic UE – Brazilia*, www.eurpparl.europa.eu.

³² Maria Eleni Koppa deține o serie de funcții în cadrul organismelor Uniunii Europene: Membru al Alianței Progresiste a Socialiștilor și Democraților din Parlamentul European, Membru al Comitetului pentru Afaceri Externe, Membru al Subcomitetului pentru Securitate și Apărare.

³³ Adică ale Uniunii Europene.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ Hector R. Sanchez este unul din cei mai renumiți jurnaliști din Argentina și analist politic.

³⁶ Hector, R. Sanchez, *America de Sud – Statele Unite : Spre o nouă ordine regională*, 26.06.2009, <http://www.europe2020.org/spip.php?article610>

important jucat de Brazilia la nivel regional și global”³⁷; la primul Summit UE - Brazilia care s-a desfășurat în 2007, la Lisabona s-a hotărât intensificarea relațiilor bilaterale. Parteneriatul strategic din 2009, nu reprezintă decât materializarea discuțiilor ce au avut loc în urmă cu doi ani. Noul pas în relația dintre cele două se bazează pe „[...] valorile și principiile lor comune, care, includ, printre altele, democrația, statul de drept, promovarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, economia de piață și coeziunea socială”.

Parteneriatul cu Brazilia urmărește de asemenea dezvoltarea relațiilor Europei cu țările din America Latină în cadrul Asocierii Strategice Bi-Regionale „Având în vedere rolul jucat de Brazilia în cadrul proceselor de integrare din America Latină, precum și interesul Uniunii Europene de a întări dialogul cu această regiune, Uniunea Europeană salută inițiativele Braziliei privind promovarea integrării politice și economice între statele Americii Latine”. Brazilia este văzută ca un factor de unificare și de stabilitate în zonă „Rolul crucial jucat de Brazilia ca principal susținător a recent înființatei Uniuni a Națiunilor Sud-Americane merită recunoașterea deplină”.³⁸

Cooperare dintre cele două părți are drept coordonate protejerea drepturilor omului, apărarea democrației, statul de drept și buna guvernare, parteneriatul devenind în acest context „un instrument pentru promovarea și protejerea acestor valori fundamentale la nivel internațional”.³⁹

La nivel regional, Brazilia este membră a Mercosur, cel mai important proiect de colaborare economică de pe continent și a recent createi Uniuni a Națiunilor Sud-Americane constituită în 2008 după modelul Uniunii Europene. Brazilia este nu numai prima economie a Americii Latine, dar se prefigurează și ca un actor economic global din ce în ce mai important și de acum încolo. Întrebarea este cum va folosi Brazilia această putere politică? La nivel regional lucrul acesta e deja vizibil în rolul informal asumat. Ca lider regional, Brazilia acționează deja ca mediator între regimurile pro-Washington (Columbia) și cele din „noua stangă” (Venezuela, Bolivia, Nicaragua, Ecuador). În același timp, Brazilia este și una dintre porțile de intrare ale Rusiei în America Latină în numele multipolarității.⁴⁰

După cum se poate observa, UE, în planul relațiilor internaționale nu se raportează la America Latină ca la o Uniune, fapt datorat în mare parte problemelor întâmpinate în procesul de integrare latino – american. O problema este aceea legată de procesul de ratificare a documentului adoptat în mai 2008 ;

³⁷ Comisia pentru Afaceri Externe, *Raport conținând o propunere de recomandare a Parlamentului European adresată Consiliului privind parteneriatul strategic Uniunea Europeană – Brazilia* din 25.02.2009, www.europarl.europa.eu.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ *Ibidem*.

⁴⁰ Caterina, Preda, Ileana, Racheru, Octavian, Manea, *BRIC – Economiiile emergente Brazilia, Rusia, India și China*, 9.12.2009, <http://www.revista22.ro/bric-economiiile-emergente-brazilia-rusia-india-si-china-5205.html>.

pentru ca acesta să intre în vigoare trebuie să fie ratificat de nouă din cele doisprezece state ce au fost prezente la discuții. Până la mijlocul anului 2009 îl ratificaseră doar trei state : Bolivia, Venezuela și Ecuador, și se estimează că pentru ca și celelalte state să-l ratifice va mai trece cel puțin un an. Cu toate acestea au avut loc întruniri ale miniștrilor și s-au constituit grupuri de lucru în domenii de interes, infrastructură, energie, securitate.⁴¹ În acest context UE nu are un partener real de discuții și se raportează nu la UNASUR, ci la America Latină, prin reprezentantul său, Brazilia.

Concluzii

Din aspectele prezentate mai sus se pot desprinde mai multe concluzii privind raporturile existente între Europa și America de Sud. Aceste raporturi se rezumă la domeniile economic, asigurării păcii și securității regionale și, nu în ultimul rând, la necesitatea accelerării procesului integrării sud – americane.

Inexistența unei uniuni a acestor state decât la nivel oficial, fapt ilustrat de documentele și de declarațiile oficiale ale șefilor de stat latini, face din America Latină un partener de discuții, dar nu și din UNASUR. Uniunea Națiunilor Sud – Americane practic nu există, există însă dorința de integrare a națiunilor latine, există un program comun ce are ca scop final definitivarea integrării.

Până când problemele regionale vor fi rezolvate, iar Tratatul Constitutiv din mai 2008 va fi ratificat, UNASUR nu poate fi considerat un actor al scenei politice internaționale. Vorbim de o Uniune în faza incipientă, fapt care face ca și relațiile unei terțe părți cu aceasta să se afle tot într-o fază incipientă.

Un lucru este sigur, ambele părți și-au manifestat dorința de a coopera pentru realizarea unei uniuni la fel ca cea din Europa, ca și colaborarea în domenii de primă importanță în acest context.

---

⁴¹ Arghir, Radu, *op.cit.*